

Asia: VN/963/2018

Luonnonsuojelualueiden perustaminen Länsi-Lappiin, uusi lausuntopyyntö

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Ympäristöministeriö varaa tilaisuuden antaa lausunto asetusluonnoksista, jotka koskevat luonnonsuojelualueiden perustamista Lapin maakuntaan, pääasiassa Länsi-Lapin ja eräille Itä-Lapin alueille. Asetusluonnokset koskevat Lapin maakuntaan perustettavia luonnonsuojelualueita. Kaikki perustettavat alueet ovat valtion omistuksessa. Alueet on varattu jo aiemmin luonnonsuojelutarkoituksiin, ja ne kuuluvat pääosin eri suojeluohjelmiin sekä Natura 2000 -verkostoon.

Lapin maakuntaan on tarkoitus perustaa valtioneuvoston asetuksella 75 luonnonsuojelualuetta, joiden yhteispinta-ala on noin 72 000 hehtaaria. Lisäksi ympäristöministeriön asetuksella perustettaisiin 70 luonnonsuojelualuetta, joiden yhteispinta-ala on noin 2 000 hehtaaria.

Lapin maakunnan länsiosaan perustettavat luonnonsuojelualueet sijaitsevat Rovaniemen ja Tornion kaupunkien sekä Keminmaan, Kittilän, Kolarin, Muonion, Pellon, Ranuan, Simon, Tervolan ja Ylitornion kuntien alueella. Neljä aluetta sijaitsee Itä-Lapissa Kemijärven kaupungin, Sallan ja Sodankylän kuntien alueilla, yhden alueen osa on Posion kunnassa ja kahden alueen osia on Pohjois-Pohjanmaan maakunnassa Iin kunnassa ja Pudasjärven kaupungissa.

Asetusluonnokset ovat olleet aiemmin lausunnolla vuonna 2019. Lausuntoja pyydetään uudelleen, koska asetukset annetaan uuden 1.6.2023 voimaantulevan luonnonsuojelulain nojalla ja edellisestä lausuntokierroksesta on kulunut huomattavan pitkä aika.

Yleisesti Muonion kunta toteaa, että luonnon monimuotoisuustavoitetta on tärkeä pitää valtiollisella tasollakin korkealla agendalla. Ekologisesta näkökulmasta tarkasteltuna luontokato ja lajiston köyhtyminen ovat todellisia, ekosysteemiä uhkaavia ongelmia, joiden ehkäisyyn on panostettava.

Koko Lapin tasolla ajateltuna on huomionarvoista, että Lapin maakunnan pinta-alasta on jo kolmannes eriaistisen suojelun piirissä. Voidaan todeta, että pohjoisessa Suomessa luonnonsuojelun ja luonnon monimuotoisuuden tavoitteista iso osa täyttyy jo nykyiseltään. Kunta toteaa, että luonnonsuojelualueiden perustamistarkistelussa on ehdottoman tärkeää huomioida kattava analyysi, toimien vaikutusten ja vaikuttavuuden arviointi niin sosiaalisista, taloudellisista, ekologisista kuin sivistyksellisistä tai kulttuurillisista näkökulmista käsin.

Alueellisille ja paikallisille erityispiirteille on annettava tarkastelussa ehdottomasti painava arvo. Yleisesti kestävyystavoitteiden (niin sosiaaliset, taloudelliset, ekologiset kuin kulttuurilliset painopisteet) edistäminen on vuorovaikutuksellista ja monien aspektin yhteensovittamista, joka on toteuduttava osana em. valmistelua. Esimerkiksi, em. valmistelun yhteydessä paikallisille asukkaille ja tilallisille ei saa koitua luonnollisten nautinta- ja muiden oikeuksien menetyksiä tms.; tämä ei olisi sosiaalisesti kestävä. Lisäksi on huomioitava alueen elinkeinolliset erityispiirteet tai kehittämispotentiaali ja -suunnitelmat sekä arvioitava, miten mahdollisesti uusi, perustettava luonnonsuojelualue vaikuttaisi suhteessa näihin. Lapin alueella on huomioitava mahdollisesti suojeltavien alueiden käyttösäädösten vaikutukset erityisesti matkailuelinkeinoon (mm. reitistöt), poro- ja kalatalouteen sekä luonnontuotealaan.

Muonion kunnan osalta lausunnolla olevat, ehdotetut uudet luonnonsuojelualueet (7 kappaletta) perustettaisiin seuraaviin kohteisiin: Pakasaivo- Kursu, Pahtajärvi- Pahtasakea, Kiuasselkä, Äkäsaivo, Suoppamaanselkä- Ruonavaara, Jerisjärven saaren valtionmaat ja Vuontisjärven saaret.

Valtioneuvoston asetuksella suojeltavia alueita Muoniossa olisivat esityksen mukaan Kiuasselän alue (900 ha), Jerisjärven saarten alue (312 ha), Pahtajärven alue (468 ha), Pakasaivon alue (333 ha) ja Suoppamanselän alue (1933 ha).

Kunta toteaa, että sillä on ehdottoman kielteinen kanta mahdolliseen Jerisjärven suojelualueeseen liittyen, ja tämä perustuu niin taloudellisiin, elinkeinollisiin kuin sosiaalisiin näkökulmiin. Kunnan näkemyksen mukaan alueella ei ole myöskään suojellisesti merkittävää suojelukriteerit tai luonto- ja lintudirektiivin edellyttämää kasvustoa. Muonion kunnan käsityksen mukaan Jerisjärven saaret ovat pinnanmuodoiltaan kohtuullisen matalia, rannoiltaan pääosin kivisiä ja puustoltaan pääosin mäntyvaltaista sekametsää (Isosaari ja Tulkinsaari rämevaltaisia). On totta, että alue on maisemallisesti puustoineen ainutlaatuinen ja kaunis, mutta alueen luonnonsuojelliset perusteet eivät kunnan näkemyksen mukaan ole kyseisen kohteen osalta riittävät merkittävien luonnonsuojellisten vaikutusten aikaansaamiseksi. Valtioneuvoston muistion Taulukko 1.:n mukaan Jerisjärven saarten alue ei ole osa Natura 2000 verkostoa eikä se sijoitu kansallisiin suojeluohjelmiin tai -päätöksiin. Kyseinen alue on vuonna 1997 suojeltu Metsähallituksen suojelumetsänä Metsähallituksen omalla päätöksellä. Kunta suhtautuu kielteisesti myös Suoppamanselän mahdolliseen suunnitelmaan, koska suunnitellun suojelualueen keskellä menee retkeilyreitti, joka kulkee Pahtavaaran läpi. Alueella on retkeilyrakenteita ja reitti muodostaa yhteyden Muonion ja Ylläksen matkailualueiden välille.

Ympäristöministeriön asetuksella suojeltavia alueita Muoniossa olisivat esityksen mukaan Vuontisjärven ja Äkässaivon alueet. Näihin luonnoksen mukaisiin suunnitelmiin kunta suhtautuu varauksellisesti; Vuontisjärven saarien osalta asukkaiden mielipide olisi ehdottomasti selvitettävä ja otettava valmistelussa vahvasti huomioon. Äkäsaivon alueen osalta tulisi tarkastelussa ottaa huomioon myös vesireitistön käytön mahdollistaminen matkailutarkoituksessa. Muonion kunta on laatinut melontareittien kehittämissuunnitelman, jossa yhtenä potentiaalisena kehitettävänä matkailullisesti kiinnostavana melontareittinä on Äkässaivon vaikutuspiiriin lukeutuva vesistöalue.

Muiden ehdotettujen luonnonsuojelukohteiden osalta kunnan kanta on neutraali. Muut valtioneuvoston asetuksella suojeltavat Muoniossa sijaitsevat alueet kuuluvat valtioneuvoston taulukon johonkin kansalliseen suojeluohjelmaan kuten esimerkiksi vanhojen metsien tai harjujen suojeluohjelmaan, eikä alueiden käytön suhteen ole kunnalla erityisiä huomioita. Pakasaivo – Kursu-alue on suosittu käyntikohde, ja uusi luonnonsuojelualue velvoittaisi pitämään rakenteet kunnossa. Sen ympäristö on vanhaa metsää ja alueella on merkittävä kulttuurillinen arvo. Pahtajärvi – Pahtasakea-alueella on monipuolinen biotooppi ja kunnan ymmärryksen mukaan täällä sijaitsee ainoa Napapiirin pohjoispuolella sijaitseva rotukuusikko. Kiuasselässä on korkea kero, joka on säästynyt laen hakkuilta, samoin Suoppamaanselkä- Ruonavaaran laet ovat hakkaamattomia.

Asetusluonnoksen rauhoitussäännöksissä oli otettu huomioon olemassa olevien talviaikaisten maastoliikennereittien ja -urien kunnossapidon salliminen alueella, mutta ympärivuotisen matkailun ja luonnon kestävä käytön kannalta tärkeää olisi sallia myös kesäaikaisten maastoliikennereittien kunnossapito ja kehittäminen. Edellä mainituista kohteista erityisesti Pakasaivo ja Äkässaivo ovat suosittuja kesäajan käyntikohteita, jotka ovat myös maisemaltaan erityisiä.

Lausunnon vastuuvastavalmistelijana on toiminut kunnanjohtaja Laura Enbuska-Mäki ja valmisteluun on osallistunut vt. kehittämisspäälikkö Kaisa Kylä-Kaila. Muonion kunnanhallitus käsittelee lausunnon kokouksessaan 24.4.2023.

Lisätiedot:

Kunnanjohtaja Laura Enbuska-Mäki

laura.enbuska-maki@muonio.fi

0400 477 723

Kylä-Kaila Kaisa

Muonion kunta